DIANA ACHIM SABIN CHINTOAN CAMELIA CIRCA-CHIRILĂ
ANDREIA MAXIM OANA OLARIU

LECTURA IMAGINII
în pictură, film și literatură
- auxiliar didactic și soft educațional -

CŌLEGIUL NAȚIŌNAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

Editura „Școala Vremii”
ARAD, 2025
ISBN 978-630-6573-74-5

Acest auxiliar didactic a apărut cu avizul Inspectoratului Școlar Județean Arad

Referenți științifici: prof. dr. Janina Flueraș, lector univ. dr. Adela Redeș

CUPRINS

I. EVOLUȚIA CONSTRUCȚIEI IMAGINII
II. LUMEA CULTURII, LUMEA IMAGINII. GRILE DE LECTURĂ
1. AFIȘUL PUBLICITAR AL UNUI PRODUS (PARFUM)
2. AFIȘUL SPECTACOLULUI DE TEATRU
3. AFIȘUL UNUI FILM
4. CINEMATELIER
III. IMAGINEA ARTISTICĂ
1. CE E IMAGINEA ARTISTICĂ. UN MODEL DE ANALIZĂ
2. CODIFICAREA ÎN FUNCȚIE DE CURENTELE ARTISTICE. STILIZAREA
3. CODIFICAREA ÎN FUNCȚIE DE EPOCILE CULTURALE
Model de evaluare. Focus BAC
BIBLIOGRAFIE ȘI WEBOGRAFIE

I. EVOLUȚIA CONSTRUCȚIEI IMAGINII

Exercițiu de fotolimbaj. Alegeți una din imaginile de mai jos și prezentați-vă prin intermediul ei.

În ce domenii ale vieții sociale întâlnim imagini? Unde? Completați exemplul de mai jos cu altele din viața de zi cu zi.

Care dintre imaginile următoare ar putea servi drept reclamă / suport vizual? La ce anume? Care ar fi mai potrivită și de ce?

Care dintre imaginile următoare ar putea servi drept reclamă / suport vizual? La ce anume? Care ar fi mai potrivită și de ce?

Miniproiect

Creați o imagine tip reclamă. Având în vedere că reclama utilizează metafora, ambiguitatea, jocul de cuvinte, puteți recrea un *icon*, adăugând unei imagini celebre / unui brand celebru un slogan formulat de voi. Iată mai jos câteva exemple, dar puteți alege și altele.

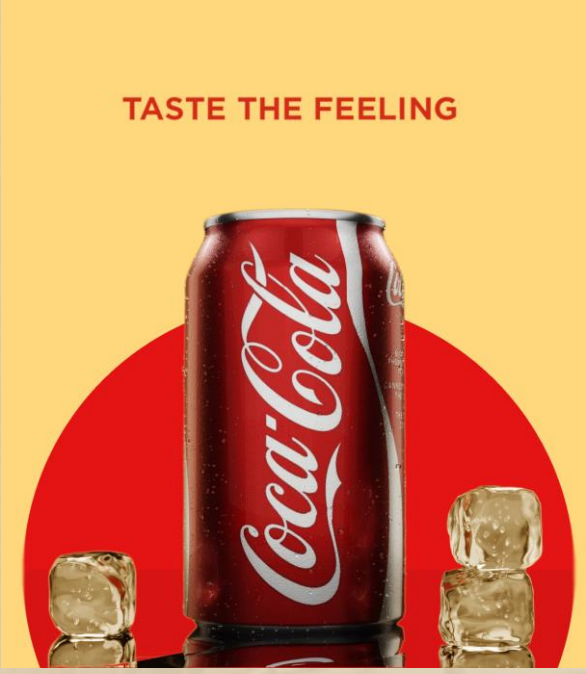

Miniproiect

Creați un filmuleț de promovare de trei minute, fără text, doar utilizând succesiunea de imagini. Iată mai jos câteva exemple.

http://www.youtube.com/watch?v=eZi481rMOm4 **- India**
http://www.youtube.com/watch?v=uFepv-w2KGU **- India**
http://www.youtube.com/watch?v=j1HVrDwIWfk **- Cambogia**
http://www.youtube.com/watch?v=9tgc70InOOA **– Coasta de azur**
http://www.youtube.com/watch?v=kvhA35F_nsY **– Retezat**
http://www.youtube.com/watch?v=pmcwybEr8pU **– Islanda**
http://www.youtube.com/watch?v=j6vyfIle0ts **– Africa**

II. LUMEA CULTURII, LUMEA IMAGINII. GRILE DE LECTURĂ

1. AFIȘUL PUBLICITAR AL UNUI PRODUS (PARFUM)

2. AFIȘUL SPECTACOLULUI DE TEATRU

3. AFIȘUL UNUI FILM

4. CINEMATELIER

1. AFIȘUL PUBLICITAR AL UNUI PRODUS (PARFUM)

Analizați afișul primit și completați grila.

DEMERS	REPERE ÎN LECTURA IMAGINII	INTERPRETARE
1. **Identificarea imaginii** Ce tip de imagine este aceasta? Care este produsul promovat?		
2. **Inventar - observare:** **Culorile:** Care sunt culorile predominante? Ce alte culori observați? **Lumina:** De unde vine? Cum este lumina? **Decorul:** Din ce elemente e compus decorul? **Atmosfera:** Ce atmosferă s-a creat? Încercați să o descrieți cât mai precis. **Personajul:** Ce atitudine are personajul? Care sunt caracteristicile fizice, sociale, psihologice ale personajului? **Produsul:** Unde este flaconul de parfum? Cum este scos în evidență? **Textul scris:** Care este mesajul textului scris? Cum este scos în evidență?		
3. **Stabiliți relații:** a) între text și imagine, dispunerea în spațiu; b) între personaj, produs și text; c) numele parfumului și personaj; d) personaj și receptor. **4. Mesajul** Cum este promovat parfumul? Cum încearcă imaginea să convingă cumpărătorul? Mesajul vi se pare convingător? De ce?		

2. AFIȘUL SPECTACOLULUI DE TEATRU

Analizați afișul primit și completați grila.

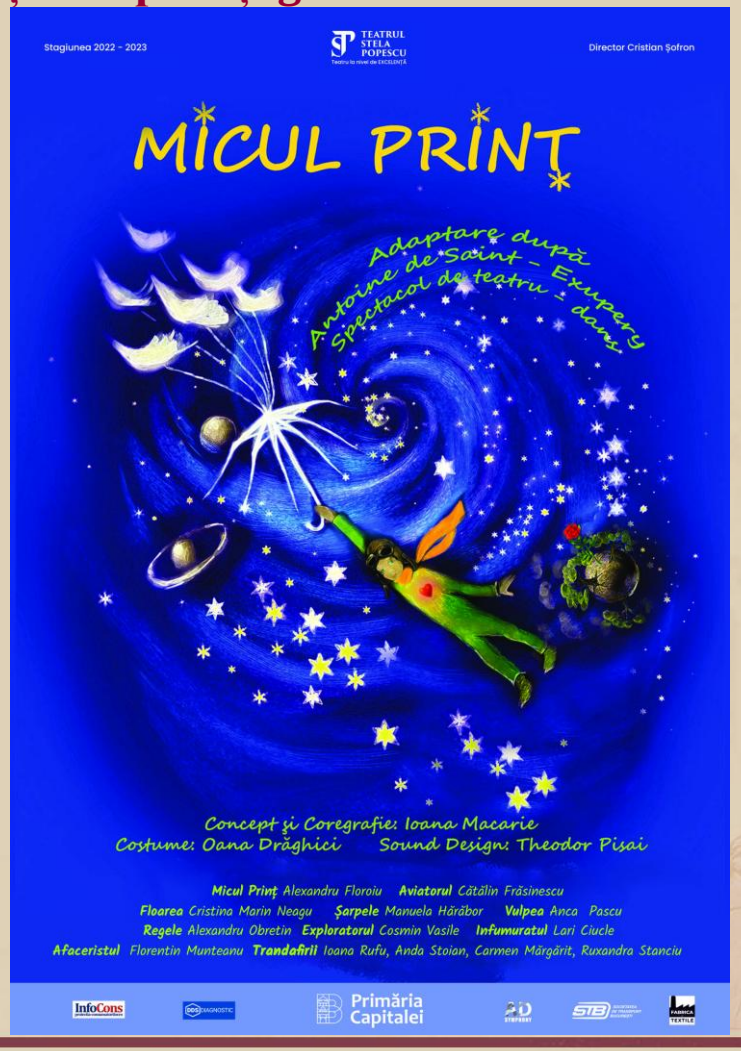

Observarea imaginii	
1. Ce îți atrage atenția la prima vedere?	....
2. Ce culori predomină?	....
3. Prin ce elemente e creată atmosfera?	....
4. Ce atitudine are personajul? Ce statut moral, psihologic se poate contura pe baza imaginii?	....
Înțelegerea / explorarea imaginii	
1. Notează denumirea instituției care organizează evenimentul prezentat pe afiș.	....
2. Precizează ce sugerează titlul spectacolului.	....
3. Explică folosirea unor litere de dimensiune diferită în mesajele scrise pe afiș.	....
Interpretarea imaginii	
1. Prezintă, în cel mult 10 rânduri, relația dintre imaginea de pe afiș și titlul spectacolului.	....
2. Cum încearcă afișul să atragă spectatorul de teatru? Pe tine te convinge? De ce?	....

3. AFIȘUL UNUI FILM

Analizați afișul primit și completați grila.

Filmul promovat			
Elemente compoziționale	Text	Corp literă	
		Culoare	
		Plasare	
	Obiecte	Mărime	
		Culoare	
		Plasare	
	Fundal		
	Personaje (figuri)	Mărime	
		Plasare	
		Trăsături	
	Cromatică	Corp literă	
		Culoare	
		Plasare	
Relațiile dintre elementele compoziționale			
Evidențierea ideilor			
Aspectul /impactul vizual			

4. CINEMATELIER

1. **La intrare** participanții primesc bilete de cinema de culori diferite (galben, verde, albastru, roșu, roz). Mesele sunt așezate pentru 5 grupe, câte 5-6 scaune, pe fiecare masă există un bilet de cinema de o culoare.
Participanții se așază în funcție de culoarea biletului primit la intrare.
Muzică ambientală.
2. **Propunătorii se prezintă**, salută participanții.
3. **Exercițiu de lectură a imaginii**:

- se proiectează ppt. Lectura imaginii cu scopul de a stimula atenția vizuală a participanților, pentru a-i pregăti de lectura filmului; se formulează următoarea sarcină: Vom proiecta o serie de imagini. Vă rugăm să asociați imaginea cu o stare pe care vi-o inspiră, o emoție, un sentiment; rostiți cuvântul când vi se aruncă această minge; se proiectează rapid slide-urile cu imagini;
- la ultimul slide se cere o scurtă analiză (observați spațiul, intuiți timpul, figurile – copilul și pasărea – atitudinea fetiței, atmosfera);
- se face reflecția: scopul acestui exercițiu este de a vă pregăti pentru receptarea/ lectura filmului pe care vi-l propunem azi; contează atenția la detalii, la culori, atmosferă, figuri/ personaje etc;
- se distribuie fișa cu reperele pentru lectura filmului, se explică: după vizionarea filmului, se adună câteva impresii, fără a intra în semnificații, conform fișei distribuite;
- e timpul să lucrăm pe echipe, dar scopul nostru final este realizarea unor materiale promoționale pentru filmul Colivia;
- de aceea, vom lucra pe grupe, pentru înțelegerea mai profundă a semnificațiilor filmului; produsul final va fi compus din produsele care rezultă din munca fiecărei grupe: un afiș, însoțit de o recenzie (dacă e cazul);

Grupa 1, chimia, galben – prezintă profesorul de chimie

Concluzii: Pasărea este un catalizator și un indicator al relației dintre membrii familiei. Rutina familiei este ruptă de găsirea păsării, care face ca sentimentele membrilor ei să se reveleze, să se manifeste.

Hormonii/ armonia/ echilibrul;

Grupa 2, geografia, verde – prezintă profesorul de geografie

Concluzii: Intervenția omului asupra habitatului natural al păsării, oricât de binevoitoare ar fi, nu este benefică. Pasărea se îmbolnăvește și moare. Copilul este convins să renunțe la pasăre de ceea ce îi spune mama: pasărea trebuie să stea alături de familia ei, într-un copac, în mediul ei natural de viață. Colivia ar fi un mediu artificial, care nu i-ar permite dezvoltarea firească, iar gestul copilului de a ține pasărea în colivie ar fi egoist, așa cum intervenția omului în natură este, uneori, egoistă și are urmări grave asupra mediului.

Grupa 3, engleza, albastru – prezintă profesorul de limba engleză

Concluzii: Replicile personajelor nu pot fi traduse cu exactitate în altă limbă. Se știe că orice traducere „trădează” textul original. În arta cinematografică însă, emoția artistică se transmite prin intermediul mai multor canale, cu mai multe mijloace și limbaje. Chiar dacă mesajul lingvistic nu este identic, mesajul simbolic este, cu siguranță, receptat de orice public, fiind universal.

Sarcini pe grupe

Grupa 1, chimia, galben

Hormonii sunt substanțe chimice secretate de diferite glande ale corpului, cu roluri foarte impotrante în procesele chimice din organism, influențându-ne trăirile, stările emoționale sau schimbările de dispoziție. Denumirea de hormon vine de la cuvântul grecesc horman, hormanus care înseamnă „a pune în mișcare”, „a trezi”. În tabelul de mai jos sunt menționați patru hormoni reprezentativi. Asociați fiecăruia dintre ei momente/situaţii din film în care pot fi consideraţi „responsabili” pentru sentimentele transmise de personaje. Propuneţi o culoare sugerată de starea sufletească sesizată şi realizaţi o reacție chimică care va conduce la culoarea dorită.

Concluzii:

Toţi dispunem de zestrea biologică şi chimică necesară pentru a atinge starea de bine personală.

Nu toţi însă, ajungem la armonia şi echilibrul din viaţa noastră în acelaşi ritm sau urmând acelaşi „mod de lucru”/„reţetă”. Comunicarea cu cei din jur, cu membrii familiei mai ale, sunt esenţiale. In acest film pasărea este un catalizator1 şi un indicator2 al relaţiei dintre membrii familiei. Rutina familiei este ruptă

de găsirea păsării, care face ca sentimentele membrilor ei să se dezvăluie şi chiar inconştient să-i apropie şi le inducă o stare de linişte, independent de limitele exterioare.

1Substanţă care grăbeşte desfăşurarea unei reacţii chimice, regăsindu-se neschimbată la sfârşitul acesteia.

2Substanţă care suferă o schimbare observabilă atunci când se modifică condiţiile mediului în care se găseşte.

Hormon	Acţiune hormon	Momente film	Culoare
1. **Cortizol** 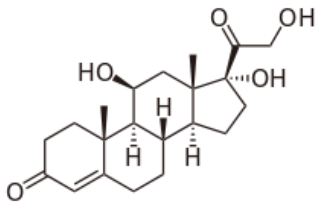	Molecula stresului, a neliniştii şi îndoielii		
1. **Oxitocina** 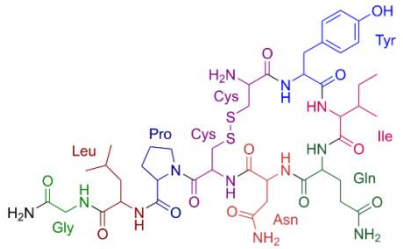	Molecula încrederii, a dragostei şi a ataşamentului		
1. **Dopamina** 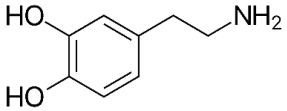	Molecula recompensei şi a încrederii de sine		
1. **Serotonina** 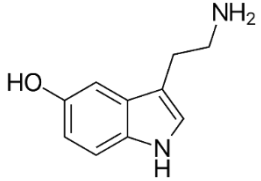	Molecula stării de bine		

Sarcini pe grupe

Grupa 2, geografia, verde

Realizați o bandă desenată pe baza scurtmetrajului vizionat, în care să utilizați și termenii: *papagal, habitat natural, protecție, impact antropic*, *porumbel*, *defrișări*, punând în evidență acțiunea omului asupra mediului.

În realizarea sarcinii de lucru, valorificați replica lui Alex:

„− A zis mama s-o pun într-un copac. Da, a spus că e mai bine să moară cu familia ei.”

Timp de lucru: 15 minute

Sarcini pe grupe

Grupa 3, engleză, albastru

Analizați dialogurile personajelor din filmul de scurt metraj *Colivia* de Adrian Sitaru și realizați o altă traducere în limba engleză.

Altfel prinde ură pe mine... / He'll start hating me…

Eu îmi văd de ale mele și fac ceva pe ăștia. / I'm doing my job and that's it. Fuck the Lazars!

Naiba să mă ia! / Goddammit!

Ți s-a urât cu binele? / Are you asking for trouble?

Vrei să ți-o iei? / Do you want me to smack?

Mă băiatule, paserile astea nu stă în colivie Așa e ele. / Alex, son… These birds are not made for cages. That's how they are.

Te dau banii afară din casă. / You have too much money.

She'll raise hell when she sees the cage tonight./ Să vezi tu ce circ avem diseară când o să vadă colivia.

Să stau cu boala în casă, să stau cu mortăciunea aia? / Live with that bag of bones?

Având în vedere multitudinea expresiilor idiomatice și colocviale din replicile personajelor, considerați că subtitrarea în limba engleză a peliculei lui Sitaru surprinde cu exactitate emoția artistică și mesajul care se dorește a fi transmis publicului? Motivați răspunsul.

Formulați, în limba engleză, un slogan publicitar pentru afișul care promovează filmul **Colivia**.

Timp de lucru: 15 minute

Sarcini pe grupe
Grupa 4, româna, roșu

Fișa cu repere pe care ați primit-o la început ajută la o lectură primară a filmului.

1. Formulați semnificațiile coordonatelor pe care se desfășoară filmul *Colivia*.

Repere	Observații	Semnificații
Unde?	Spațiul în care se derulează acțiunea filmului este	
Când?	Timpul în care se derulează acțiunea filmului este	
Cine?	Familia – caracterizare generală	

2. Realizați o caligramă pornind de la titlul filmului.

Timp de lucru: 15 minute

Sarcini pe grupe
Grupa 5, româna, roz
Citiți cu atenție următoarele replici ale tatălui și ale mamei:

Tata	
comunicare de suprafață	**comunicare de profunzime**
Ce colivie, mă !? Du-te și te spală !	Tu crezi că asta-i un papagal? Că o să stea ca un papagal ?
Ce-ai mă, ești dement ? Te-a apucat nervii ? Avem bani de aruncat pe periuțe de dinți și pe colivii ?	Da să nu plângi dacă o să zboare, că o să zboare, să știi !
Pentru tine, măi ! Să ai tu ce să mănânci, sănătos, să crești mare, să mergi la școală, să ai de toate ! Și tu, numa mofturi și nervi ! Vrei să ți-o iei ? Cu tine vorbesc, măi ! Vrei să te spun lu mă-ta ?	Te-ai gândit că o să moară, mă ? Ce faci cu colivia atunci ?
Temele ți le-ai făcut ? Da. Hai, gata, la școală ! Hai, ia periuța aia de dinți, pune niște sare, spală-te, îmbracă-te și hai că-ntârziem!	Zii ! Te-ai gândit ? Păi, să te gândești, mă, să nu te-apuce crizele cum ai făcut și cu iepurele !
Ico, Lazăr își pune termopane pe balcon, de-alea maro.	Băi Alex, băi ! Paserile astea nu stă în colivii, așa e ele, asta dacă se face bine zboară, și dacă moare, moare, asta e, ce să faci ?, te-ai gândit c-o să moară ?
Na, avem și pasăre acu! Dacă vede Lazării!	Auzi, nu-i luăm și noi o colivie lu Alex? O colivie lu pasăre.
Așa, și când zice mă-ta asculți, numa când zic io nu asculți?	Ziceam și io, bă, frate, unde-i suta aia de euro?
	E o pasăre mă, dacă moare, moare, ce, ai găsit-o pe stradă!
	Hai, lasă, nu fi supărat!
	Am vrut să fac și io un bine, măi, am vrut să-i fac o bucurie, că vezi că-nvață bine! Mi-era milă de el!

Sarcini pe grupe
Grupa 5, româna, roz
Citiți cu atenție următoarele replici ale tatălui și ale mamei:

Mama	
comunicare de suprafață	**comunicare de profunzime**
Ce să-i luăm? Doamne Maica Domnului, colivie-ți lipsește! Nu voiai să-l primești cu pasărea în casă și-acu vrei colivie! Da, ce? Te dau banii afară din casă? Ai niște idei câteodată! Ce ți-o fi trebuit să mai iei și colivia asta? Astea ce mai sunt? Ai luat pastile pentru sărăcia aia de pasăre! Așa te prostește copilul ăsta câteodată!	A zis mama s-o pun într-un copac. Da, a spus că e bine să moară cu familia ei.

1. Completați fișa de caracterizare a personajelor:

Tata:	**portret exterior**	**portret interior**
Mama:	**portret exterior**	**portret interior**

2.Formulați un slogan pentru afișul care promovează filmul *Colivia*.

Timp de lucru: 15 minute

Grupa 6, română, alb
Se dă următoarea fișă de analiză:

I. Informații generale:
Colivia
Regia: Adrian Sitaru
Distribuție: Adrian Titieni, Clara Vodă, Vlad Vodă
An: 2010
Gen: scurtmetraj ficţiune
Durata: 17 minute
Subtitrare: engleză
II. Analiza filmului:
1. Cunoașterea lumii – lectura spațiului, timpului, evenimentelor
Lumea:
- **unde**: spațiu strâmt, apartament de bloc, mobilat modest, cu balcon, fără termopan, cu gratii la geamuri, bucătăria, dormitorul părinților, camera copilului, balconul;
- **când:** dimineața, la prânz, seara; timp nedefinit, contemporan (termopane, televizor, medicamente pentru păsări etc)
- **cine:** familia medie, tipic românească.

Grupa 6, română, alb
Se dă următoarea fișă de analiză (continuare):

Nivelul narativ - șirul de evenimente:
- Tatăl mănâncă în bucătărie; mama pregătește mâncarea;
- Copilul vine cu o pasăre găsită pe care spune că vrea să o păstreze;
- Tatăl se opune vehement, apoi acceptă ca pasărea să fie ținută pe balcon;
- Tatăl reproșează mamei că nu ia atitudine și că nu este ascultat de fiu;
- Are loc o discuție tată – fiu despre libertatea păsării;
- Are loc o discuție tată – fiu despre posibila moarte a păsării;
- Copilul spune că vrea o colivie;
- Are loc o discuție tată – fiu despre libertatea păsării și posibila moarte a ei;
- Tatăl propune mamei să cumpere o colivie; mama nu este de acord; tatăl ia economiile familiei (100 de euro);
- Copilul cere din nou o colivie;
- Tatăl și fiul hrănesc pasărea; tatăl îl învață pe Alex să prindă muște;
- Pasărea se îmbolnăvește;
- Are loc o discuție tată – fiu despre posibila moarte a păsării;
- Tatăl cumpără o colivie și medicamente pentru pasăre;
- Discuția tată – fiu: fiul spune că a renunțat la pasăre la sfatul mamei, a lăsat-o într-un copac, „să moară cu familia ei”;
- Tatăl vrea să-l consoleze pe Alex, care crede că ei au omorât pasărea;
- Colivia rămâne goală, încurcă și iscă o discuție aprinsă între soți.

Grupa 6, română, alb

Se dă următoarea fișă de analiză (continuare):

2. Cunoașterea celuilalt – lectura personajelor

tata:

- bărbat de aproximativ 40 de ani, cu burtă, chelie, îmbrăcăminte comună (maieu, cămașă, haine uzate, pijamale);
- mănâncă ciorbă, bea bere, fumează;
- voce puternică, gesturi greoaie, atitudine agresivă;
- limbaj cu abateri de la norma literară (studii medii);
- are o meserie, lucrează, salariu mic/mediu;
- face economii împreună cu soția, pe care le păstrează acasă (100 de euro);
- influențabil, își iubește familia, copilul este slăbiciunea sa;
- nu are autoritate reală, este în „concurență” cu mama copilului;
- nu știe să educe, dar vrea să-și educe copilul;
- admiră faptul că Alex învață bine, vrea să-i facă o bucurie;
- îl avertizează pe Alex despre libertate, moarte, viață, îl ascultă, încearcă să-i asigure toate condițiile;

Grupa 6, română, alb
Se dă următoarea fișă de analiză (continuare):

2. Cunoașterea celuilalt – lectura personajelor

mama:
slabă, mică, ștearsă, cu voce joasă;
în halat, papuci de casă, pijamale, părul în dezordine;
harnică, tot timpul face ceva (face mâncare, calcă, coase, face curățenie);
supărată, critică, dar înțelegătoare, suportivă;
vorbește întruna, încet, la final ridică vocea;
constant nemulțumită de gesturile soțului;
este un reper, atât pentru soț, cât și pentru fiu (soțul o întreabă dacă ar trebui să ia o colivie, îi cere să-l influențeze pe Alex să-l asculte și pe el, fiul face ceea ce-i spune mama etc.);
rezolvă situația delicată – posibila moarte a păsării – preîntâmpinând posibila suferință a copilului.

Grupa 6, română, alb
Se dă următoarea fișă de analiză (continuare):

2. Cunoașterea celuilalt – lectura personajelor

Alex:
copil, 12-13 ani;
învață bine;
știe cum să-și convingă tatăl să-i facă pe plac;
reproșează tatălui că l-a mințit odată: „Tu l-ai omorât (iepurele)! M-ai mințit și l-ai tăiat !”
ascultător, jucăuș;
se raportează copilărește la libertate/ viață/ moarte;

Grupa 6, română, alb
Se dă următoarea fișă de analiză (continuare):

3. Cunoașterea de sine – lectura semnificațiilor

- există mai multe limite: **exterioare**, (spațiul îngust în care trăiesc personajele), **materiale** (lipsa banilor), **intelectuale** (tatăl și mama reprezintă condiția omului mediu/ mediocru contemporan);
- apartamentul este o colivie, un spațiu strâmt/ sufocant, care limitează/ anulează posibilitatea de a face mișcări exterioare libere;
- gratiile de la geamuri și colivia sunt simbolul limitelor exterioare;
- pasărea este simbolul libertății; este rănită, bolnavă, așadar lipsită de posibilitatea de a zbura;
- apare jocul **înăuntru/ înafară** – în casă/ în balcon;
- vecinii care își pun termopane, închid balconul, adică spațiul de libertate;
- locul oamenilor e în casă, al păsării, pe balcon; în casă, pasărea ar trebui să stea într-o colivie;
- porumbelul simbolizează pacea interioară, armonia și împăcarea;
- tatăl îi dă două lecții copilului: îl avertizează că pasărea poate zbura, (lecția libertății) și că poate muri (lecția de viață și de moarte);
- în ciuda lipsei de libertate exterioară a familiei, există libertate interioară (de exemplu, tatăl renunță la economiile familiei pentru a face o bucurie copilului);
- în ciuda aparentei lipse de comunicare între membrii familiei, există armonie, înțelegere, sensibilitate, atenție la nevoile celuilalt, dragoste.

1. Realizați o recenzie a filmului ***Colivia*** pentru o revistă de specialitate care promovează scurtmetraje românești.

Timp de lucru: 15 minute

III. IMAGINEA ARTISTICĂ

1. CE E IMAGINEA ARTISTICĂ. UN MODEL DE ANALIZĂ

2. CODIFICAREA ÎN FUNCȚIE DE CURENTELE ARTISTICE. STILIZAREA

3. CODIFICAREA ÎN FUNCȚIE DE EPOCILE CULTURALE

1. CE E IMAGINEA ARTISTICĂ. UN MODEL DE ANALIZĂ

În ce privește termenul de „imagine’’, se poate face trimitere la *ceea ce desemnează specialiștii în iconologie prin cuvântul **„imagine”:** atât **obiectul vizual concret** – pânze, desene, fotografii, hărți, semne caligrafice sau imagini cinetice –, cât și **existența lui virtuală, actualizată diferit**, de fiecare privitor în parte* (Alina Pamfil, *Falsul tratat de vânătoare ca tratat autentic de iconologie*, https://www.anpro.ro/2021/06/falsul-tratat-de-vanatoare-ca-tratat-autentic-de-iconologie/). Imaginea artistică presupune o viziune subiectivă, ea e un produs ireal, realizat prin: cuvânt (în literatură), culoare, formă (în pictură), volum (în sculptură) etc

Receptarea imaginii se poate face respectând cele trei criterii / paliere numite de **Erin Panofsky**:

1. **tematica primară sau naturală** presupune identificarea **formelor elementare**, recunoașterea obiectelor familiare. Pe baza acesteia se descifrează sensul faptelor, numit “expresional” și care “este suprins nu prin simpla identificare, ci prin **empatie**”.
2. **tematica secundară sau convențională** descifrează **semnificațiile simbolice** atașate unor lucruri, gesturi sau acțiuni, semnificații convenționale
3. **înțelesul sau conținutul intrinsec** “este sesizat stabilind acele principii fundamentale care relevă atitudinea definitorie a unei națiuni, perioade, clase, convingeri religioase sau filosofice – interpretate de către o personalitate și condensate într-o operă”, adăugându-i-se **judecata estetică**

Un exemplu de interpretare propus de Costantino D'Orazio

Albrecht Dürer - *Melencolia I*

1. Tematica primară:

.....

.....

.....

.....

2. Tematica secundară:

.....

.....

.....

.....

3. Înțelesul / conținutul intrinsec:

.....

.....

.....

.....

Un exemplu de interpretare propus de Costantino D'Orazio

Albrecht Dürer - *Melencolia I*

1. **Tematica primară:**

Înafară de perechea de aripi care îi cresc din spate, această **ființă** nu are nimic angelic. Dimpotrivă, e aproape o negare a ceea ce suntem obișnuiți când e vorba de creaturile celeste. Are un veșmânt de stofă prea larg care nu-i coboară grațios și perfect pe umeri, ci curge spre pământ mototolit și îngreunat de chei și de o pungă legată la centură, pletele nu cad simetric pe spate, ci se deșiră în smocuri dezordonate, abia ținute laolaltă de o coroană de crenguțe, fiind mai aproape de o victorie înaripată păgână decât de un mesager al domnului. La fel de contrariată este **atitudinea** sa. Nu anunță vreo veste bună, nu ajută vreo Madonă, nu ne călăuzește undeva. Obrazul stă apăsat în pumnul strâns, fruntea e ușor încrețită, privirea e concentrată spre infinit - tipica privire a celui cuprins de îndoieli - și personajul e închis în sine. Nu e atrăgător, nici liniștitor, nu e senin, nici luminos. Pe scurt, nu e divin. Se gândește la viitoarea lui mișcare sau poate rumegă vreo faptă deja împlinită. Faldurile veșmântului sunt atât de răvășite încât ne putem gândi că s-a așezat brusc, înfrânt, fără să mai aibă chef să-și pună în ordine straiele. Durer e foarte meșter în gestionarea efectelor de lumină ale unei gravuri astfel încât concentrează întunericul pe chipul personajului; e un chip aspru, dar nu e fără rost, nici nu se odihnește. Strânge cu două degete un compas ca și cum ar grava cu vârful o dală ascunsă în stofă, care, în acel punct, e deosebit de întinsă. Abia a închis o carte care se vede sub brațul drept. E preocupat să dezlege o problemă de matematică și, ca să folosim cuvintele lui Aby Warburg, reprezintă ***spațiul gândirii***. Pentru a-l face și mai enigmatic, artistul a plasat în jurul îngerului o serie de **obiecte** pentru care nimeni nu a reușit încă să găsească un cadru convingător. Poate pentru că - ne putem gândi după 500 de ani - nu e o soluție unică pentru a ține laolaltă un ferăstrău, cuie, o sferă, un ciocan, un poliedru neregulat, un creuzet, o clepsidră, o balanță, un clopot, o scară, un cuptor, o cometă, un lac, un câine ghemuit, un copil absorbit de ceea ce scrie, o pereche de clești cu care se iau cărbunii arzând, o călimară cu suport pentru pene de scris, o riglă, un clește și o matriță. Ce unește toate aceste instrumente? Și, mai ales, de ce par toate abandonate pe jos ca și cum s-ar fi dovedit inutile pentru ceea ce îngerul dorea să realizeze?

Un exemplu de interpretare propus de Costantino D'Orazio

Albrecht Dürer - *Melencolia I*

2. **Tematica secundară:**

Aceasta topește și transformă două mari tradiții literare și de reprezentare: cea a melancoliei, ca una dintre cele patru umori, și cea a Geometriei, ca una dintre cele șapte arte liberale. Simbolizează artistul Renașterii care respectă abilitatea practică dar aspiră cu tot atâta fervoare spre teoria matematică, artistul care se simte inspirat de influențele cerești și de ideile eterne, dar suferă la fel de intens pentru umana sa fragilitate și limitare intelectuală. (Erwin Panoksky, *Viața și operele lui Albert Durer*) Pentru istoricul de artă german, Durer ar fi vrut să reprezinte **travaliul creativ al artistului** disputat *între aspirația către perfecțiunea geometrică și frustrarea că nu reușește să o atingă*. Personajul înaripat e parte din Duhul divin care permite crearea operelor de artă și suferă de limitările dimensiunii umane, atât de fragilă și precară, o condiție care ar sta la baza acelui caracter melancolic tipic intelectualilor plasați de natură sub umbra crepusculară a lui Saturn. Acea cometă care cade în fundal nu reușește de fapt să lumineze scena, care rămâne cufundată în Lumina nesigură a Apusului. Dar obiectul cel mai misterios este, fără îndoială, tabloul magic agățat pe peretele din fundal: 16 numere gravate pe un panou care, adunate în orice direcție, dau mereu același rezultat: 34. 34 e și rezultatul obținut adunând numerele din cele patru careuri în care se împarte tabelul, suma celor patru numere din centru și a numerelor plasate în colțuri. Mai mult, dacă luăm numerele centrale de pe ultimul rând, se citește cifra 1514, anul în care a fost creată opera. Nu e vorba pur și simplu de un joc enigmistic, ci de o bază pentru elaborarea unor **formule magice** foarte puternice folosite de **îngerii necredincioși în căutarea cheii pentru a guverna natura**.

*Să nu fie la tine nimeni care să și treacă fiul sau fiica prin foc, nici ghicitor, prezicător, mag, vrăjitor, nici descântător, nimeni care să cheme spiritele, fermecător și nici cel care cheamă morții! Căci este abominabil înaintea Domnului oricine face aceste lucruri și, pentru aceste lucruri abominabile, Domnul Dumnezeul tău îi izgonește din fața ta. (**Deuteronomul**, 18, 10-12)*

Un exemplu de interpretare propus de Costantino D'Orazio

Albrecht Dürer - *Melencolia I*

3. Înțelesul / conținutul intrinsec:

Poate acesta e calculul asupra căruia s-a concentrat personajul înaripat. **Poate** aceasta e întrebarea care-l chinuie: singura care îl poate interesa pe un maestru ca Durer, conștient de puterea extraordinară aflată în mâinile artiștilor. Și, totuși, chiar **pictorul** ne dă o **cheie de lectură** singura de la care putem porni cu o anume certitudine: **titlul** gravurii e ***Melencolia I,*** detaliu care complică și mai mult situația. Melancolia, acea emoție cauzată de excesul de bilă neagră, cea mai amenințătoare dintre cele patru umori care sălășluiesc în om. Până în Evul Mediu târziu, tipul melancolic era considerat mizantrop, depresiv, la marginea nebuniei și, din cauza influenței lui Saturn, destinat munților celor mai necalificate.

Durer promovează o nouă dimensiune a melancoliei, emoția care îl hrănește pe artistul inspirat, dar frustrat de conștiință că nu va putea accede la un nivel mai înalt de dominare a gândirii. E un sentiment foarte cerebral, tunelul în care intrăm când în minte ni se îngrămădesc Întrebările și nu reușim să găsim răspuns. **Îndoiala.**

Melencolia I apare tatuat pe corpul unui animal straniu - încrucișare între un liliac comun și liliacul mare de amurg - care își întinde aripile pentru a lăsa să se vadă inscripția de pe pielea lui. O soluție originală și extremă ca toate opțiunile iconografice ale acestei compoziții. Un înger se mișcă într-un mediu magic, o cometă cade sub curcubeu, un copil și-a pierdut surâsul natural pentru a se transforma într un savant: nimic nu e cum ar trebui să fie. Totul contribuie la dezorientarea celui care admiră această scenă. **Îndoiala găzduită de chipul îngerului pătrunde întreaga compoziție și devine cifrul vieții intelectuale active** care caută în mod constant o cale de ieșire.

Cum interpretăm imaginea artistică?

NIVELUL TEHNIC - cromatica, procedeele tehnice, perspectiva

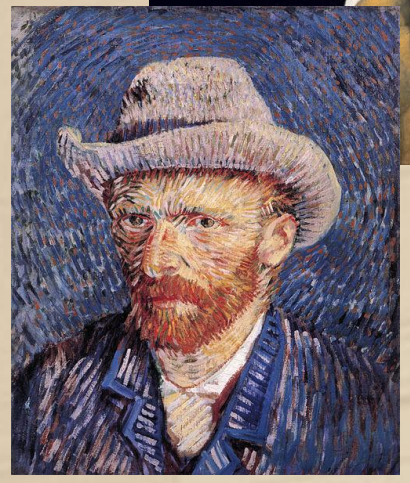

NIVELUL IDEATIC - prezintă tema, motivele, principalele idei, genul

Waterhouse, ***Tristan și Isolda***

Robert Alexander Hilingford,
Întâlnirea dintre Romeo și Julieta la balul Capulet

Delacroix, ***Barca lui Dante***

Gustave Moreau, ***Oedip și Sfinxul***

NIVELUL METAFORIC - prezintă simboluri, trimiteri culturale la cărți, picturi celebre sau alte elemente de intertextualitate etc

Simboluri creștine – mozaic

„Persistența memoriei” Salvador Dalí

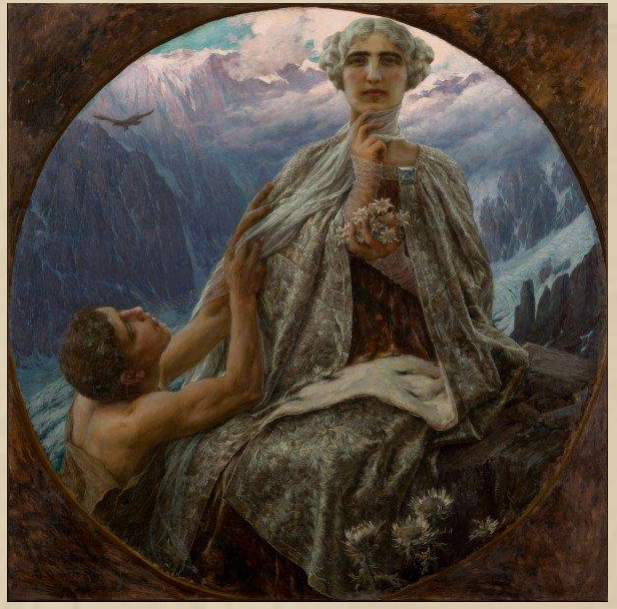

„*Culmea*” de Cesare Saccaggi

Moartea și Săpătorul de Morminte de Carlos Schwabe

Având în vedere asocierile propuse mai jos, interpretați tema și motivele comune textului și imaginii.

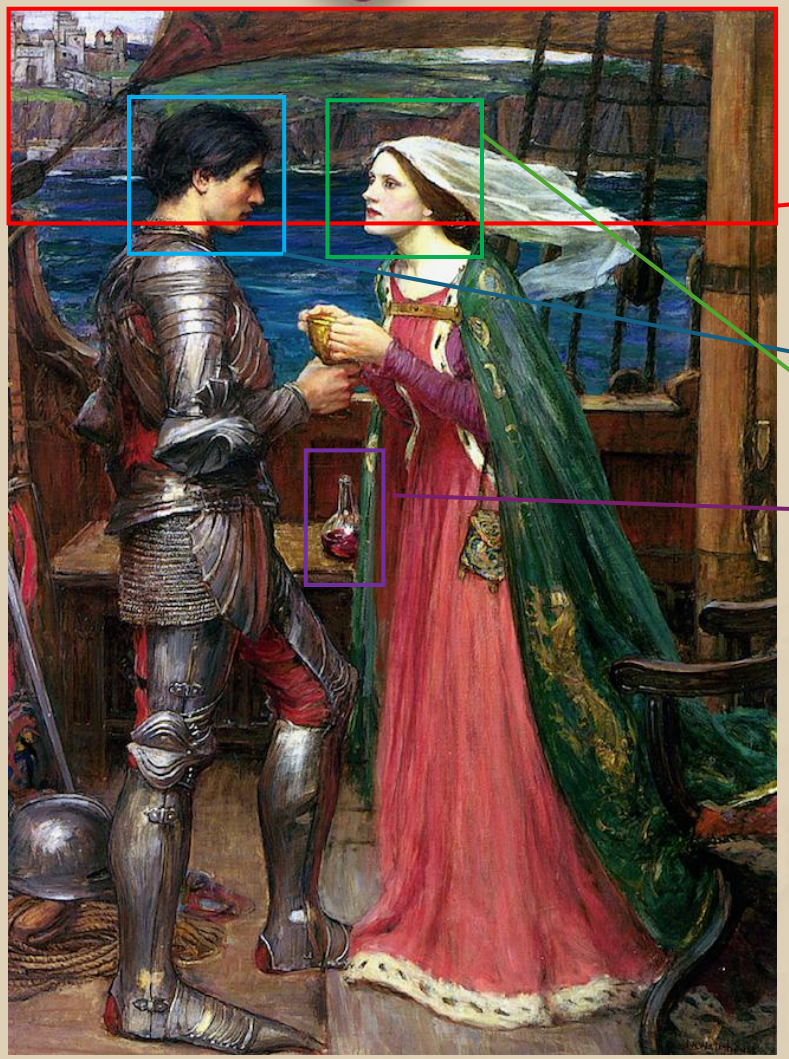

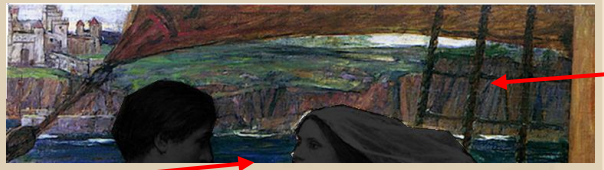

Pe de-o parte, Tristan voia s-ajungă cit mai repede şi s-o revadă pe Isolda, şi pe de alta ar fi vrut să nu ajungă niciodată s-o ia şi s-o ducă lui Marc.

Cind au sosit la Weisefort, locuitorii din oraş umblau de colo pină colo, infricoşaţi şi tremurind.

— Tristan! Ai dovedit deplin in ce măsură-ai meritat-o pe fata mea, blonda Isolda. Iţi ascultăm acum cuvintul...

Tristan, infierbintat de luptă, uitase că venise-acolo, nu pentru el, ci pentru Marc. Acuma se dezmetici.

O cişţigase pe Isolda şi o pierdea-n acelaşi timp.

Şi-a dus uşor mina la piept, şi a privit-o pe Isolda pină-n străfundul ochilor, de parcă i-ar fi spus adio!

Apoi a glăsuit astfel, deşi simţea in inimă durerea care-l străpungea:

— O cer in faţa tuturor pe fiica voastră, ca soţie şi ca regină pentru Marc, unchiul meu, regele din Cornwal, al cărui sol sint in Irlanda.

Isoldei nu-i venea să creadă.

Aşadar, totul nu fusese decit minciuni şi amăgire? Vorbele lui şi medalionul... şi firele de păr, pe care prin vrăji, ea i le trimisese in ciocul rindunelelor?...

Mama Isoldei, pricepută la vrăji şi băuturi de leac, mai inainte de plecare a pregătit o băutură pe care-a dat-o Brangienei.

— Copila mea, i-a spus regina. Şi tu ai să te duci in Cornwal. Ai crescut cu Isolda mea, aveţi aproape aceeaşi virstă. Şi ai slujit-o cu credinţă. Iţi dau această băutură. E o licoare fermecată. E un filtru de dragoste.

Şi regina i-a arătat un şip plin cu un vin roşcat.

Băutura era făcută din nişte flori şi buruieni, care cresc numai in Irlanda. Şi ea avea puteri vrăjite. Dacă doi tineri il sorbeau, ei se legau pe veşnicie cu-o dragoste nemărginită. Nici moartea nu-i mai despărţea.

— Vinul acesta ai să-l dai Isoldei mele şi lui Marc, cind va fi ziua cununiei, i-a spus regina Brangienei.

Slujitoarea a luat licoarea şi a ascuns-o-ntr-o lădiţă, unde erau şi alte şipuri.

Insă pe-acest şip de la urmă la insemnat cu-o panglicuţă, ca nu cumva să se incurce cu celelalte dinainte.

Cu bucurie şi tristeţe călătorea din nou Tristan spre ţara unchiului său Marc.

Cu bucurie, fiindcă ea era alăturea, pe punte. Şi cu tristeţe, căci Isolda urma să fie-a altuia.

Waterhouse, *Tristan și Isolda*

Beroul, *Tristan și Isolda*

Având în vedere asocierile propuse mai jos, interpretați tema și motivele comune textului și imaginii.

Waterhouse, *Ulise și sirenele*

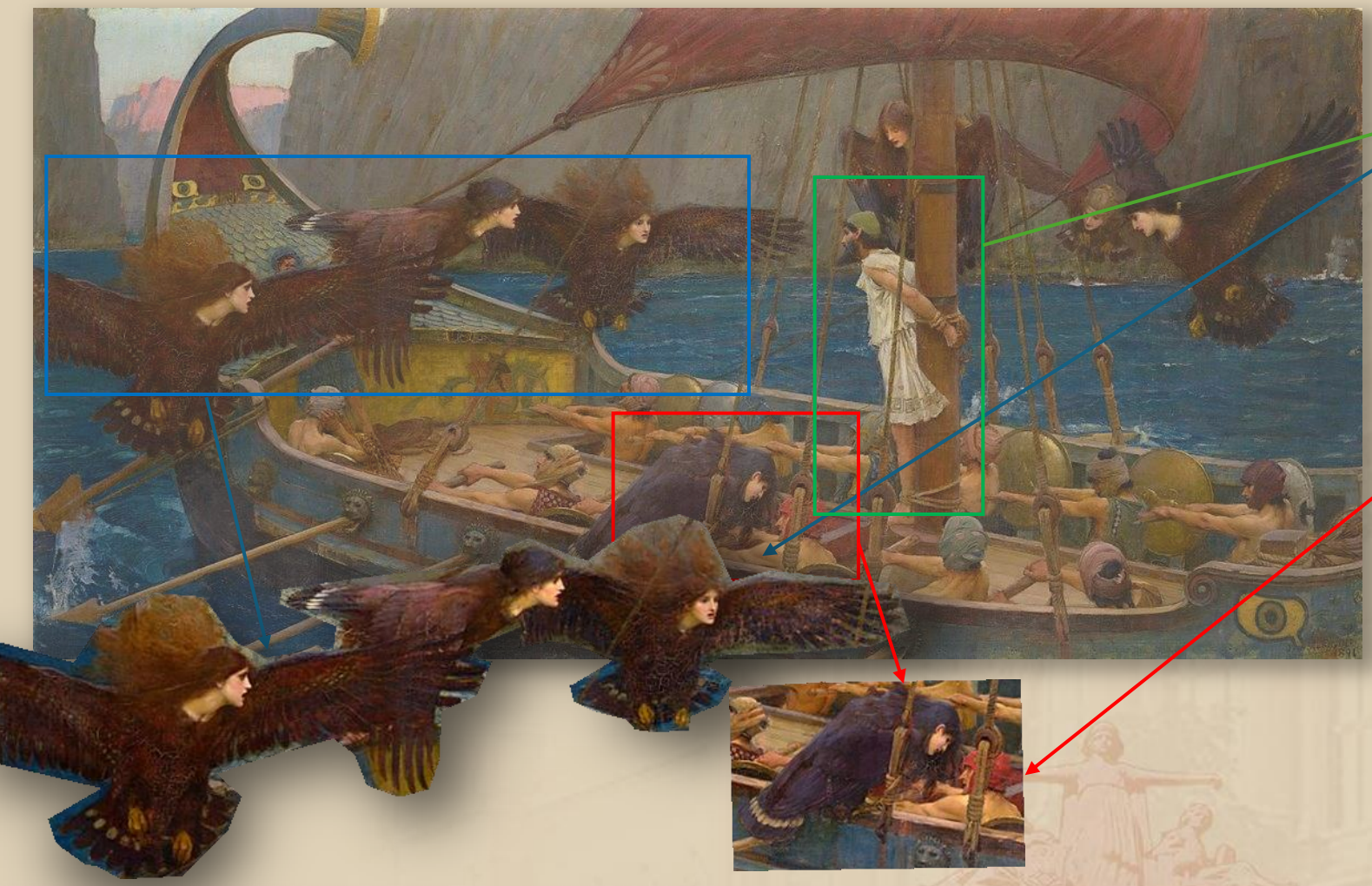

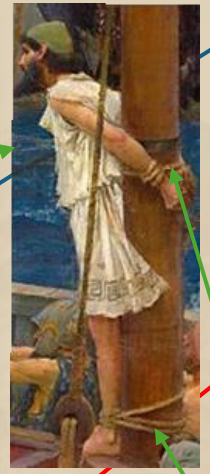

Întâi și-ntâi sosi-vei la sirene,
Acele care-ademenesc pe oameni,
Pe toți care s-apropie de ele.
Oricine-aproape merge fără știre
Și cântecul sirenelor aude
Napoi acasă nu se mai întoarce
Și nu-și mai vede pruncii și femeia,
E dus, nenorocit pe totdeauna,
Că-l farmecă sirenele cu viersul
Răsunător, de unde-ntr-o livadă
Stau ele-ntre mormane de-osăminte,
De trupuri moarte, putrede de oameni.
Deci tu îndreaptă cârma pe de lături
Și moaie ceară dulce, astupă auzul
Tovarășilor tăi, să nu le-audă
Nici unul dintre ei. Numai tu singur
Poți să le-auzi, dar după ce de dânșii
Vei fi legat de mâni și de picioare,
Stând oblu în corabie la trunchiul
Catargului cu funiile prinse
În jurul lui, ca astfel să te bucuri
De cântecul măestrelor sirene.
Iar de te rogi și ceri de la tovarăși
Să te dezlege, ei să nu se lase,
Ci să te-nnoade cu mai multe lanțuri.

Homer, *Odiseea*

Având în vedere asocierile propuse mai jos, interpretați tema și motivele comune textului și imaginii.

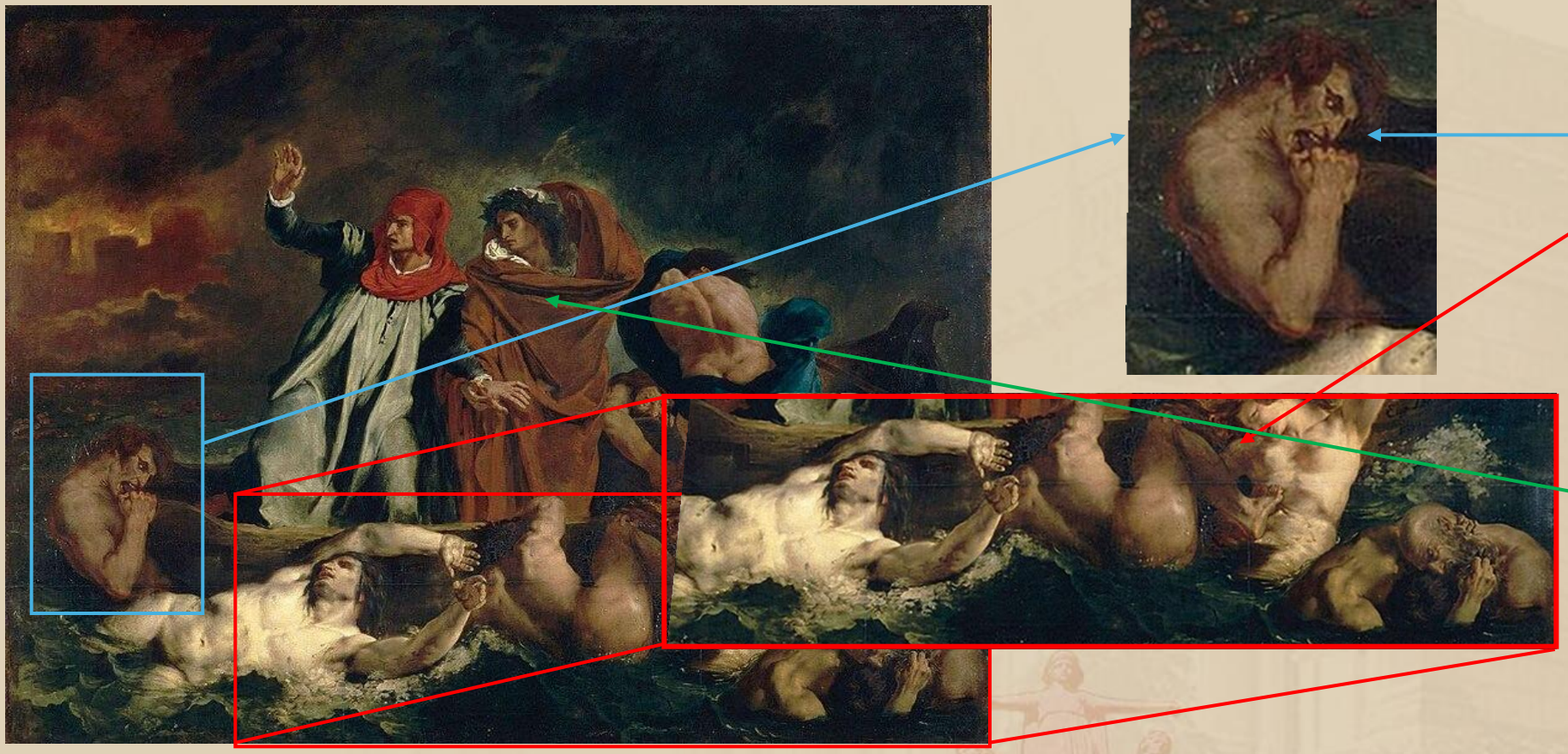

Și m-alinai, spre-a nu-i mîhni ’nainte.
Și alte două zile-am stat tăcuți,
oh, cum nu te-ai deschis atunci, păminte!

Și-a patra zi, ce ne găsi tot muți,
întins căzut-a Gado lîngă mine:
– «Vai, tată drag – strigînd –, tu nu-mi ajuți?».

Și-apoi muri. Și cum mă vezi pe mine
văzui spre-a șasea zi care-și-care
murind pe-alți trei, și orb de plîns, în fine

mergeam pe brînci cătînd pe fiecare,
și, morți, trei zile-i tot chemai, și-apoi
decît durerea foamea fu mai tare.”

Zicînd s-a-ntors și-a prins de dinapoi
din nou scîrboasa ceaf-a căpățînii
rozînd în ea cu dinți ca de copoi.

Delacroix, *Barca lui Dante*

Dante Alighieri, *Divina Comedie*

Având în vedere asocierile propuse mai jos, interpretați tema și motivele comune textului și imaginii.

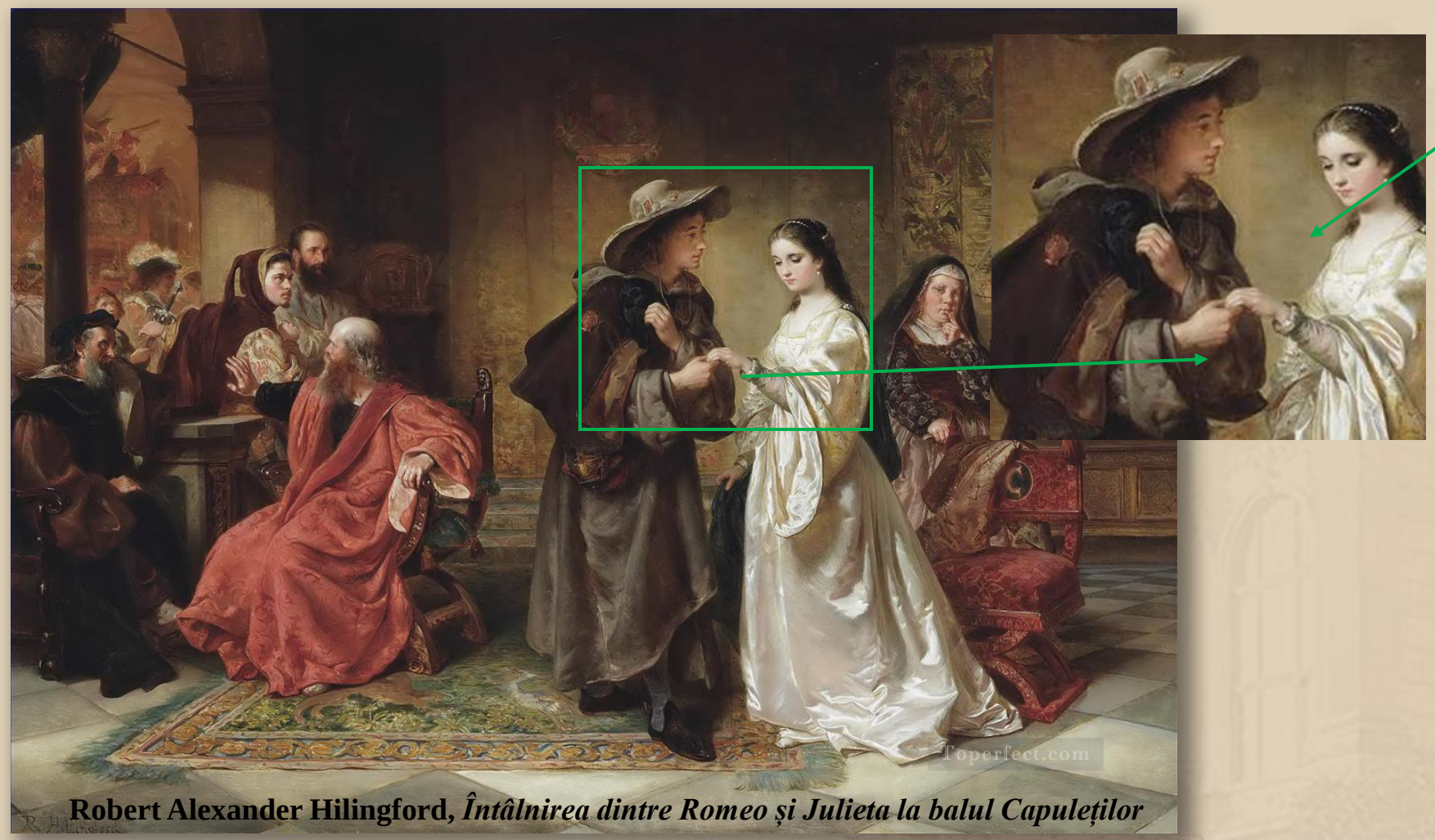

Robert Alexander Hilingford, ***Întâlnirea dintre Romeo și Julieta la balul Capuleților***

ACTUL I, SCENA 5

ROMEO (*către Julieta, luându-i mâna*)
De pângărește mâna-mi sfânta-ţi mână,
Să ierţi acestor buze ale mele –
Doi pelerini ce-s ruşinaţi – stăpână,
Cari c-un sărut păcatul vor să-l spele.

JULIETA
Nu, pelerine, mâna-ţi vină n-are,
Căci pelerinii mâinile de sfinţi
Le-ating, iar ei, în loc de sărutare,
Se-nchină şi-şi strâng mâinile fierbinţi.

ROMEO
Dar sfinţi şi pelerini n-au gură, oare ?

JULIETA
Da, pentru rugăciune, pelerine!

ROMEO
Ca să nu-mi schimbi credinţa-n desperare,
Dă voie gurii focul să-şi aline.

JULIETA
Stau liniştiţi de-a pururi sfinţii, chiar
Atunci când rugăciunea o-mplinesc.

ROMEO
O, sfânta mea, stai liniştită dar,
Să-mi curăţ vina, să mă-mpărtăşesc,
Şi-al gurii tale har la gura-mi vină! (*o sărută*)

JULIETA
Atunci de vină-mi gura are parte.

ROMEO
De vina gurii mele! Dulce vină!
Dă-mi-o-napoi! (*o sărută a doua oară*)

William Shakespeare, ***Romeo și Julieta***

2. CODIFICAREA ÎN FUNCȚIE DE CURENTELE ARTISTICE. STILIZAREA

STILIZAREA

1. A da unui text o formă corectă din punct de vedere stilistic.

2. A reproduce un obiect din natură în linii simplificate, esențiale, în scop decorativ. Procedeu de simplificare prin păstrarea elementelor sau detaliilor caracteristice unui obiect studiat, dar specifice mai multora, si folosirea lor în crearea unei imagini, fie cu un spor de expresivitate, fie cu efect decorativ, ornamental (în artele plastice).

Matei Călinescu remarca faptul că în clasicism, imaginea avea ca specific idealizarea platonică a realității, de multe ori urâtă, deci imaginea devine o *idee platonică statică, echilibrată, rece, liniștită,* în romantism devine o *idee platonică dinamică și patetică,* pe când *modernii ocolesc ideile, tipicul, caută să redea* ***esența*** *lucrurilor. Pornirea spre esențial este goana după principii (în știință) sau setea de sinteză (în filozofie),* așadar aplecarea spre esențial reprezintă un *apetit metafizic*. Și Nicolae Manolescu observă construcția diferită a imaginii în realism, în romantism și în modernism, urmărind-o în funcție de raportul acesteia cu diferitele niveluri de real: în realism, imaginea funcționează după *principiul coincidenței (sau al identității) imaginii artistice cu lucrul real*: un ou era un ou, un arbore era un arbore etc. În romantism, imaginea e construită după *principiul coincidenței (sau al identității) imaginii artistice / formei imaginare cu forma visată (dorită),* imaginea fiind o reprezentare onirică, iar în modernism vorbim de *principiul posibilității imaginii artistice / formei imaginare de a fi,* imaginea conturând inepuizabile posibilități combinatorii și deformatoare.

CURENT	IMAGINE	SPECIFICUL IMAGINII
CLASICISM		REALITATEA (urâtă) → IDEALIZATĂ PLATONIC, deci devine **IDEE PLATONICĂ statică, echilibrată, rece, liniștită**
ROMANTISM		REALITATEA (urâtă) → IDEALIZATĂ PLATONIC, deci devine **IDEE PLATONICĂ dinamică și patetică**
MODERNISM		Modernii ocolesc ideile, tipicul, caută să redea **ESENȚA** lucrurilor → pornirea spre esențial ≈ goana după principii (în știință) sau setea de sinteză (în filozofie) → aplecarea spre esențial = apetit metafizic

3. CODIFICAREA ÎN FUNCȚIE DE EPOCILE CULTURALE

Stilizarea imaginii de-a lungul epocilor poate fi prezentată ilustrând aceeași temă, cea a **crucificării**, începând cu Evul Mediu, când icoana bizantină care nu avea adâncime presupunea prezentarea întregii povești pentru a alfabetiza și a smeri receptorul, continuând cu Renașterea, care aduce perspectiva geometrică a adâncimii și renunță la anumite detalii, dar și cu Barocul, care aduce în prim-plan corpul narativ și clar-obscurul. Modernitatea presupune deci esențializare și schimbare de perspectivă, odată cu Expresionismul apărând deformările, stridențele și transmiterea unei stări de neliniște, de angoasă, pentru ca ultima imagine selectată, cea aparținând Abstracționismului, creată prin deconstrucție, să aducă în fața ochilor imaginea unei sfâșieri, a unei rupturi.

CŌLEGIUL NATIŌNAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

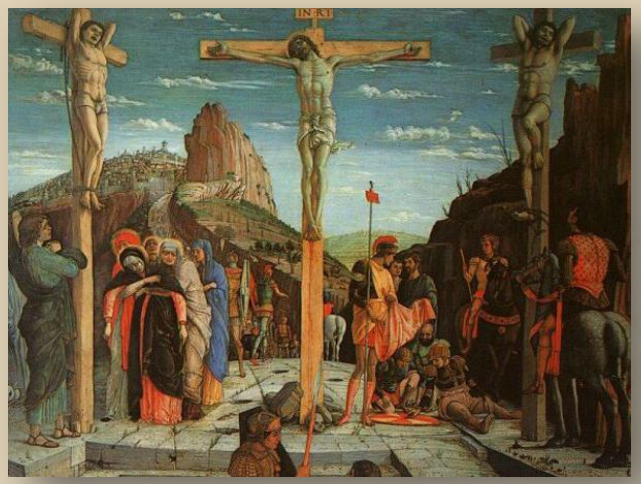

Andreea Mantegna - Răstignirea

Tiepolo - Răstignirea

Rubens – Înălţarea crucii

Dali

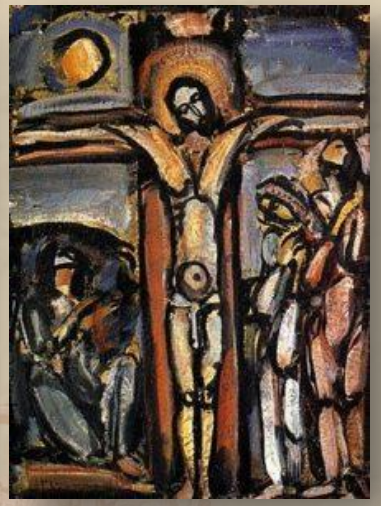

Crucificare-George Roualt

Crucificare-Teofan Sokerov

Miniproiect. Privește imaginile de mai jos, ce surprind aceeași temă și datează din aceeași epocă. Caută și alte reprezentări artistice ale temei aparținând altor epoci și observă diferențele în ce privește stilizarea.

Judecata de Apoi –Mănăstirea Voroneț-1500

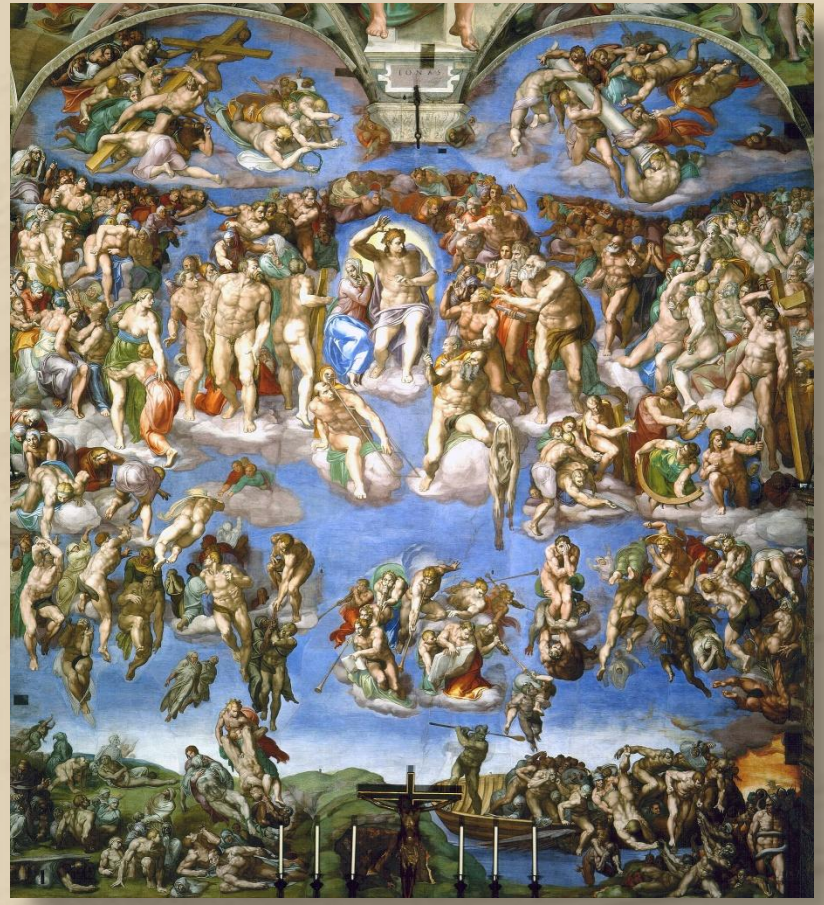

Judecata de Apoi – Capela Sixtină1536 până în 1541

Model de evaluare. Focus BAC

Orchestra începu cu-o indignare grațioasă.
Salonul alb visa cu roze albe --
Un vals de voaluri albe ...
Spațiu, infinit, de o tristețe armonioasă ...
În aurora plină de vioare,
Balul alb s-a resfirat pe întinsele cărări --
Cântau clare sărutări ...
Larg, miniatură de vremuri viitoare ...

(George Bacovia, *Alb*)

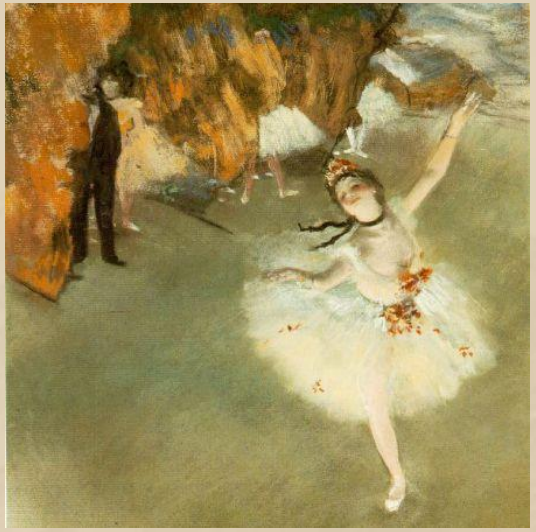

(Edgar Degas, *Baletul* sau *Steaua*)

Răspunde cerințelor de mai jos:

1. Comentează textul de mai sus, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice. 3 puncte
2. Comentează textul de mai sus, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind două elemente de încadrare într-un curent literar / cultural. 3 puncte
3. Argumentează, în minimum 50 de cuvinte, asocierea poeziei bacoviene cu tabloul lui Degas. 3 puncte

Din oficiu: 1 punct.

Bibliografie și webografie

Alina Pamfil, *Falsul tratat de vânătoare ca tratat autentic de iconologie*, https://www.anpro.ro/2021/06/falsul-tratat-de-vanatoare-ca-tratat-autentic-de-iconologie
Costantino D'Orazio, *Arta în șase emoții*, Editura Baroque Books & Arts, 2024
Matei Călinescu, *Conceptul modern de poezie*, Editura Humanitas, 2017
Nicolae Manolescu, *Arca lui Noe*, Editura Cartea Românească Educațional, 2018
http://www.youtube.com/watch?v=eZi481rMOm4
http://www.youtube.com/watch?v=uFepv-w2KGU
http://www.youtube.com/watch?v=j1HVrDwIWfk
http://www.youtube.com/watch?v=9tgc70InOOA
http://www.youtube.com/watch?v=q73lCfGbuNM
http://www.youtube.com/watch?v=kvhA35F_nsY
http://www.youtube.com/watch?v=pmcwybEr8pU
http://www.youtube.com/watch?v=j6vyfIle0ts